

Dataskyddsombudets roll och uppgifter – checklista för offentlig förvaltning

Syfte och målgrupp

Denna checklista riktar sig till offentlig förvaltning och har till syfte att dels beskriva personuppgiftsansvariga myndigheters ansvar att utse ett dataskyddsombud, dels redogöra för vilken roll och vilka uppgifter dataskyddsombudet ska ha enligt dataskyddsförordningen.¹

Regelverket m.m.

De bestämmelser som rör dataskyddsombud finns främst i art. 37-39 i dataskyddsförordningen samt i skäl 97 i förordningens ingress. Artikel 29-gruppen² har tagit fram en vägledning om dataskyddsombud som, utöver dataskyddsförordningen, har utgjort underlag för denna checklista.³

När ska ett dataskyddsombud utnämnas?

- Myndigheter ska, senast den 25 maj 2018,⁴ utnämna ett dataskyddsombud.⁵
- Flera myndigheter kan, med hänsyn till organisationsstruktur och storlek, utnämna ett gemensamt dataskyddsombud.

Vem kan utses till dataskyddsombud?

Dataskyddsombudet kan vara anställd hos den personuppgiftsansvariga myndigheten eller utföra uppdraget enligt ett tjänsteavtal. Det centrala är att dataskyddsombudet har förmågan att utföra de uppgifter som ingår i uppdraget och kan göra detta på ett självständigt och oberoende sätt. Den som utnämns till dataskyddsombud ska ha yrkesmässiga kvalifikationer som motsvarar uppdraget samt kunskaper i nationell och europeisk dataskyddslagstiftning och praxis. Dataskyddsombud som är verksamma inom den offentliga förvaltningen bör dessutom ha goda kunskaper i förvaltningsrätt och vara väl insatt i den aktuella verksamhetens arbetsprocesser och rutiner. Det innebär exempelvis att dataskyddsombudet behöver ha god kännedom om myndighetens organisation, vara bekant med de personuppgiftsbehandlingar

¹ Vissa myndigheter kan också ha en skyldighet att utnämna dataskyddsombud enligt annan lagstiftning t.ex. EU:s dataskyddsdirektiv för brottsbekämpande myndigheter (EU) 2016/680 den 27 april 2016.

² Artikel 29-gruppen består bl.a. av representanter från medlemsstaternas dataskyddsmyndigheter.

³ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-51/wp243_en_40855.pdf

⁴ Dataskyddsförordningen ska börja tillämpas den 25 maj 2018.

⁵ Undantag finns för domstolar i deras dömande verksamhet, se art. 37.1 a) dataskyddsförordningen.

som utförs och veta vilka behov som finns när det gäller sekretess, säkerhet och dataskydd. Myndigheten ska offentliggöra dataskyddsombudets kontaktuppgifter samt meddela dessa till Datainspektionen. Syftet med detta är att de registrerade och Datainspektionen på ett enkelt sätt ska kunna få direktkontakt med ombudet. Kontaktuppgifterna, som exempelvis kan publiceras på myndighetens webbplats, kan vara telefonnummer, e-postadress, funktionsbrevlåda eller vanlig postadress.

Hur ska myndigheten säkerställa dataskyddsombudets roll?

Den personuppgiftsansvariga myndigheten ska se till att dataskyddsombudet har rätt förutsättningar för att kunna utföra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Detta innebär bland annat att myndigheten ska:

- Säkerställa att dataskyddsombudet på ett korrekt sätt och i god tid **deltar i alla frågor som rör skydd av personuppgifter**. Dataskyddsombudet ska på ett tidigt stadium involveras i ärenden som rör dataskydd. Det kan exempelvis innebära att dataskyddsombudet konsulteras innan beslut som rör hantering av personuppgifter och dataskydd fattas och att ombudet kan ha regelbunden kontakt med ledningen i aktuella dataskyddsfrågor. Verksamheten bör alltid lägga stor vikt vid dataskyddsombudets rekommendationer. Dataskyddsombudet bör skyndsamt informeras och rådfrågas när en personuppgiftsincident har inträffat.
- Säkerställa att dataskyddsombudet **inte tar emot instruktioner** om hur denne ska utföra sitt uppdrag som ombud. Dataskyddsombudets oberoende ställning innebär bland annat att ombudet inte ska instrueras om hur ett ärende ska behandlas, vilket resultat som ska uppnås, hur ett klagomål ska hanteras eller när Datainspektionen ska konsulteras.
- Säkerställa att dataskyddsombudet **rapporterar till högsta förvaltningsnivå** i myndigheten.
- Se till att dataskyddsombudet kan få **tillgång till de personuppgifter och behandlingar** som ombudet behöver för att utföra sitt uppdrag.
- Se till att dataskyddsombudet har **möjlighet att upprätthålla sin sakkunskap**.
- Se till att **den registrerade kan kontakta dataskyddsombudet** för frågor om behandling av personuppgifter och utövandet av sina rättigheter enligt dataskyddsförordningen.
- **Tillhandahålla de resurser som krävs** för att dataskyddsombudet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. För detta krävs exempelvis tillräckliga ekonomiska resurser och tid avsatt för uppdraget, ledningens stöd samt hjälp från medarbetare med annan nödvändig kompetens exempelvis it-säkerhetspecialister.

Vilka uppgifter ska dataskyddsombudet utföra?

Vilka uppgifter som ingår i dataskyddsombudets uppdrag kan variera mellan olika myndigheter. Enligt dataskyddsförordningen ska dock följande uppgifter alltid ingå i ombudets uppdrag.

- **Informera och ge råd** till myndigheten och dess anställda, som behandlar personuppgifter, om skyldigheter enligt dataskyddsförordningen och annan tillämplig dataskyddslagstiftning.
- **Övervaka den interna efterlevnaden** av dataskyddsförordningen och annan tillämplig dataskyddslagstiftning.
- **Övervaka efterlevnaden av myndighetens strategi för skydd av personuppgifter** vilket inbegriper ansvarstildelning, information och utbildning av personal som deltar i behandling och tillhörande granskning.
- **På myndighetens begäran ge råd i konsekvensbedömning av dataskydd** och övervaka genomförandet av den.⁶
- **Samarbeta med Datainspektionen.**
- **Fungera som kontaktpunkt för Datainspektionen** i frågor som rör behandling, inklusive förhandssamråd⁷ och vid behov samråda i alla andra frågor.

Dataskyddsombudet ska utföra sitt uppdrag utifrån ett riskbaserat perspektiv. Det innebär att ombudets arbetsinsatser i första hand ska fokusera på personuppgiftsbehandlingar som innebär en hög risk för de registrerades integritet.

Dataskyddsombudet får fullgöra andra arbetsuppgifter vid sidan av sitt uppdrag som dataskyddsombud. Den personuppgiftsansvariga myndigheten ska se till att sådana arbetsuppgifter inte leder till en intressekonflikt. Dataskyddsombudet bör i regel inte utföra en arbetsuppgift som ombudet själv ska kontrollera. Dataskyddsombudet ska vara bundet av sekretess vid genomförandet av sitt uppdrag.

Myndigheten får inte avsätta, eller på annat sätt påföra dataskyddsombudet sanktioner för att ombudet utför sitt uppdrag. Det kan vara värt att notera att det endast är den person som är utsedd till dataskyddsombud som omfattas av detta skydd enligt förordningen.

Vad skiljer dataskyddsombudet från personuppgiftsombudet?

I dataskyddsförordningen tydliggörs de krav som den personuppgiftsansvarige måste uppfylla för att dataskyddsombudet ska kunna fullgöra sina uppgifter. En avgörande skillnad, jämfört med personuppgiftslagen, är att förordningen understryker att det är den personuppgiftsansvarige som är skyldig att se till att dataskyddsombudet i rätt tid blir involverad i aktuella och relevanta dataskyddsfrågor. Den personuppgiftsansvarige ska också säkerställa att

⁶ Se art. 35 dataskyddsförordningen om konsekvensbedömning avseende dataskydd.

⁷ Se art. 36 dataskyddsförordningen om förhandssamråd vid konsekvensbedömning avseende dataskydd.

dataskyddsbudeten har tillräckliga förutsättningar för att kunna fullgöra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Till skillnad från personuppgiftsbudeten har dataskyddsbudeten ingen skyldighet att, vid misstanke om bristande efterlevnad av regelverket, anmäla detta till Datainspektionen.⁸ Dataskyddsbudetes uppgift är att rapportera till myndighetens högsta förvaltningsnivå. Ansvaret att föra ett register över myndighetens personuppgiftsbehandlingar (s.k. registerförteckning) kommer inte att övergå från personuppgiftsbudeten till dataskyddsbudeten. Skyldigheten att föra en registerförteckning finns kvar i dataskyddsförordningen, men det är den personuppgiftsansvarige som ska se till att en sådan förteckning finns.⁹

Sammanfattningsvis kan man säga att dataskyddsbudeten, självständigt och oberoende, ska utgöra en stöd- och kontrollfunktion till den personuppgiftsansvariga myndigheten. Myndigheten ska se till att det finns lämpliga strukturer och processer i verksamheten som ger dataskyddsbudeten förutsättningar att utföra sitt uppdrag enligt dataskyddsförordningen.

Denna checklista har tagits fram av arbetsutskottet – dataskyddsbudeten, inom ramen för eSam:s nätverk för tolkning och tillämpning av dataskyddsförordningen.

Stockholm den 17 februari 2017

Ingela Alverfors, Pensionsmyndigheten, Anders Hamlin, Tullverket, Anne Lindelöf, Arbetsförmedlingen, Anna Saarikoski, Försvarsmakten, Annica Radeby Lundh och Gunnar Svensson, Skatteverket

⁸ Se 38 § andra stycket personuppgiftslagen.

⁹ Se art. 30 dataskyddsförordningen.